

VỀ NGUỒN TRÊN THẢO NGUYÊN RAVENSBURG, ĐỨC QUỐC

Tâm Tĩnh Lặng tường thuật

Cũng như ba lần trước (năm 2007 tại Chùa Pháp Vân, Toronto, Canada; năm 2008 tại Chùa Bát Nhã, Santa Ana, California, Hoa Kỳ; năm 2009 tại Tu viện An Lạc, Ventura, California, Hoa Kỳ), Ngày Về Nguồn lại được luân lưu và năm 2010 này được tổ chức ba ngày 17, 18 và 19 tháng 9 tại Tu viện Viên Đức, Ravensburg, Đức quốc.

Ngôi làng nhỏ bé, trầm tĩnh, hiền hòa Ravensburg hôm nay bỗng nhiên bừng hẳn sức sống. Dọc hai bên đường, lê xanh, táo hồng, tulip nhiều màu tung tăng vui đùa dưới gió thu như tấu khúc khai hoàn chào đón 120 chư tôn đức Tăng Ni và 500 Phật tử từ các nước lân cận và bản địa về thảo nguyên Ravensburg để tham dự "Ngày Về Nguồn - Hiệp Kỳ Lịch Đại Tổ Sư". Thật là một thắng duyên hy hữu.

Hòa thượng Thích Như Điển - Viện chủ Tu viện Viên Đức (Ravensburg) và Chùa Viên Giác (Hannover), Đức quốc, trong lời chào mừng và tuyên bố lý do đã nói lên ý nghĩa của Ngày Về Nguồn như sau:

"Thiết lễ Hiệp kỳ, tri niệm, báo ân chư Phật, chư Tổ và tạo nhân duyên tụ hội của Tăng đoàn để nối kết thân tình pháp lữ, trao đổi các Phật sự và kinh nghiệm tăng đoàn thành đạo nơi xứ người.

Tăng đoàn như biển lớn thanh tịnh, như ruộng phước trang nghiêm, trên có thể nổi bước chư Phật, chư Tổ trong sự nghiệp giải thoát giác ngộ, dưới có thể hoằng truyền Phật Pháp, phước lợi nhân thiên. Sự vận tập của chư tôn đức thiền đức Tăng Ni nơi đạo tràng này chính là hình ảnh cao đẹp, ngời sáng."

Đúng thế! Tăng đoàn là một hình ảnh đẹp của những đệ tử thay thế Đức Thế Tôn nổi truyền ngọn đèn chánh pháp ở thế gian. Sự tồn tại của tăng đoàn là sự tồn tại của chánh pháp. Sự gặp gỡ hòa hợp và phát triển của tăng đoàn là mạch nước ngầm ngấm sâu vào lòng đất để nuôi sống vạn vật cỏ cây. Đó cũng là ý nghĩa mà Hòa Thượng Như Huệ - Hội Chủ Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Hải Ngoại tại Úc Đại Lợi, Tân Tây Lan, đã gửi gắm trong điện thư gửi đến Tăng đoàn; Hòa Thượng Tánh Thiết, đại diện Tăng sai, tuyên đọc Bảy Pháp Bất Thối, và Hòa Thượng Thắng Hoan, cũng đã nêu lên trong lễ khai mạc:

"Các vị không cần tìm kiếm ở đâu xa, chính ngay nơi Bảy Pháp Bất Thối này, quý vị có thể nhìn rõ con đường và trách nhiệm của mình đối với sự hưng thịnh của tăng đoàn". Hòa thượng Trí Chơn cũng đồng một tâm hướng từ Mỹ quốc về đại hội: *"Vô cùng biết ơn Hòa Thượng Phương trưởng đã có lòng chiếu cố đến Lão bệnh Tỳ kheo này. Thư Cung Thỉnh của Hòa Thượng đã nói lên tấm lòng tôn kính và hòa hợp bản thể của Tăng già. Tinh thần hòa hợp và thanh tịnh chính là sức mạnh của Tăng già mà suốt dòng lịch sử Phật pháp gần 3000 năm qua đến giờ Chánh pháp vẫn tồn tại và ngày càng quang hưng".*

Đại lão Hòa Thượng Thích Tâm Châu - Thượng Thủ Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Trên Thế Giới cũng đã gửi điện thư chia vui: *"Tại nơi đây có đại-tăng cầu hội, chung lo Phật sự và truy niệm công ơn các bậc Tiền bối, chúng tôi đều hết sức vui mừng."*

Theo lý duyên khởi Phật giáo, cá nhân và xã hội tương duyên thành một khối nhất thể. Cá nhân hoàn thiện thì xã hội sẽ được cải thiện một cách tự nhiên. Đây là sự đóng góp tích cực nhất của Tăng đoàn Phật giáo đối với xã hội. Hòa hợp là sự chia sẻ hòa đồng với mọi người. Tất cả tổ chức an cư, kiết hạ, bố tát, tu học hay Lễ Hiệp Kỳ - Ngày Về Nguồn đều thể hiện tính hòa hợp trong tổ chức. Thanh tịnh là sự trong sạch thuần khiết của tâm hồn, đưa đến tuệ giác, giải thoát tối hậu. Như vị mặn của biển cả, cũng vậy, vị giải thoát sẽ thấm thấu khắp thành viên Tăng già. Như vô số kho tàng được cất chứa trong biển, cũng vậy, giáo pháp vi diệu được tìm thấy trong Tăng già.

Để hỗ trợ, xây đắp và phát huy Tăng đoàn hải ngoại hay con thuyền Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất thông qua Văn Phòng Điều Hợp Liên Châu (Úc Châu, Mỹ Châu [Hoa Kỳ và Canada] và Âu Châu) ngày càng vững mạnh trong hàng Tăng bảo, Ban Tổ Chức đã sắp xếp có hai buổi khoáng đại (thảo luận).

Trong buổi khoáng đại 1 vào chiều thứ Sáu ngày 17 tháng 9 (2:30g chiều đến 6g tối), dưới sự chủ tọa của Hòa Thượng Thích Thắng Hoan, Hòa Thượng Thích Bảo Lạc, thuyết trình viên là Hòa Thượng Thích Minh Tâm - Trưởng Ban Điều Hợp Tăng Ni Việt Nam Hải Ngoại, đã trình bày về **Tình hình Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất trong và ngoài nước hiện nay**. Ngài nói rằng dù ai nói gì thì nói, nếu là con đường chính nghĩa thì chúng ta cứ đi. Mong rằng chư Tăng Ni rèn thêm ý chí nghị lực, niềm tin để con đường chúng ta đi được thuận duyên "Dù ai nói ngả nói nghiêng, lòng ta vững chắc như kiềng ba chân". Trong Báo Khánh An, Bagneux, ngày 12 tháng 9 năm 2010, Hòa thượng Minh Tâm cũng nhấn mạnh rằng: *"Sống trong một thế giới dân chủ, tự do, rất cần tiếng nói đối nghịch để làm sáng tỏ vấn đề, để cân bằng những khuynh hướng cực đoan trong một xã hội dân chủ đa nguyên. Nhưng đó là những đối nghịch có tính có lý, biết tôn trọng có ta, có người, cốt yếu nhằm tìm ra một đồng thuận để xây dựng một xã hội dân chủ hài hòa, bền vững."*

Hòa Thượng Thông Hải cảm thán rằng: *"Nhìn lại sự hy sinh của chư tôn Giáo Phẩm chúng con rất cảm động và thần phục. Các ngài đã không ngại tất cả những gì khó khăn gian nan để có một ngày họp mặt Về Nguồn lần thứ IV đông đủ như hôm nay"*.

Đại đức Viên Giác (nhạc sĩ Phi Long) bộc bạch rằng: *"Chúng con là tăng ni trẻ từ lâu chúng con cũng có hợp tác phụ việc với Chư tôn đức, nhưng chúng con chưa thật sự thấu hiểu lắm các Phật sự của quý ngài. Hôm nay, chúng con như cảm được tâm nguyện cao cả và sự hy sinh vô bờ bến của quý ngài. Chúng con thành tâm phát nguyện sẽ cùng với quý Ôn sẵn sàng đưa vai gánh vác sứ mạng 'hoằng pháp vi gia vụ' tại hải ngoại này."*

Trong buổi khoáng đại 2 vào tối thứ Sáu ngày 17 tháng 9 năm 2010 (7:30-9:30g tối), dưới sự chủ tọa của Hòa Thượng Thắng Hoan, Hòa Thượng Bảo Lạc, Hòa Thượng Như Điển, Hòa Thượng Nguyên Siêu, Thượng Tọa Bốn Đạt, thuyết trình viên là Hòa thượng Thích Minh Tâm đã bàn thảo về **Nguyên do thành lập Văn Phòng Điều Hợp Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Liên Châu và chuẩn bị tổ chức Ngày Về Nguồn lần thứ V**. Ngài nói rằng bốn Giáo hội ở ba châu lục: Mỹ Châu, Úc Châu, Âu Châu vốn đã có. Giáo chỉ số 9 muốn xóa bỏ nhưng không xóa bỏ được. Nếu nói Chư Tôn đức chống GHPGVNTN (thành lập 1963) là sai. Vì muốn giữ giáo hội nên lập Văn Phòng Điều Hợp GHPGVNTN Liên Châu. Mỗi châu giữ một nhiệm kỳ hai năm. Tổng thư ký của Phật Giáo châu đó cũng là Tổng Thư Ký Văn Phòng Điều Hợp. Khi có việc lớn cần quyết định thì phải họp ba châu và thực hành điều gì cũng trong phạm vi cho phép của bốn giáo hội.

Cũng trong khoáng đại II này, hội chúng đã quyết định Ngày Về Nguồn lần thứ V năm 2011 sẽ được tổ chức tại chùa Thiên Minh, Lyon, Pháp Quốc do Hòa Thượng Tánh Thiết trụ trì và GHPGVNTN-Úc Đại Lợi – Tân Tây Lan sẽ đảm nhận Văn Phòng Điều Hợp GHPGVNTN Liên Châu trong nhiệm kỳ tới này.

Hòa Thượng Như Điển kết thúc: "Như vậy, Tổ (linh vị, bình bát) vẫn ở Âu Châu (Pháp, Đức) chứ chưa vượt trùng dương để đến Úc Châu hay Mỹ Châu".

Đúng như Đại Đức Pháp Quang (Đan Mạch) và Đại Đức Hạnh Giới (Đức Quốc) - hai vị MC (dẫn chương trình) rất chừng mực và tài tình đã nói, như cổ thụ to lớn, tàng lá sum xuê tươi tốt là nhờ nhựa sống mãnh liệt thanh tịnh hoà hợp giúp cây tiếp tục tồn tại, bằng cách truyền dẫn các dưỡng tố toả khắp thân cây bao gồm nhánh lá gốc rễ. Nhựa sống ấy lại được nuôi dưỡng từ phẩm hạnh của những thành viên trong Tăng đoàn học hỏi từ chư Phật, chư lịch đại Tổ Sư như Vạn Hạnh Thiền sư, Minh Hải Thiền sư và Liễu Quán Thiền sư để giúp cho cổ thụ Tăng già thêm vững chắc. Đó cũng là ý nghĩa của hai buổi hội thảo (khoáng đại 3 và 4) được tổ chức vào sáng và chiều thứ Bảy (ngày 18 tháng 9) tại chánh điện của Tu viện Viên Đức.

Trong buổi khoáng đại 3, dưới sự chủ tọa của Hòa Thượng Thích Nguyên Trí, Hòa Thượng Thích Nguyên An, hai thuyết trình viên là Hòa Thượng Thích Tín Nghĩa, Hòa Thượng Thích Nguyên Siêu đã trình bày về **Tổ Sư Liễu Quán và hành trạng của Tăng già Việt Nam**.

Theo các diễn giả, vào đầu thế kỷ 17 cho đến cuối thế kỷ 18, dòng Thiền Liễu Quán được khai sáng và truyền thừa tại giải đất Miền Trung Việt Nam, rồi sau đó truyền bá sâu rộng khắp nơi cho đến ngày nay.

Tổ Liễu Quán họ Lê, pháp danh Thiết Diệu theo học đạo với Tổ Giác Phong và Hòa Thượng Minh Hoằng Tử Dung. HT, Tử Dung trao cho công án "vạn pháp quy nhất-nhất quy hà xứ". Một hôm, nhân đọc Truyền Đăng Lục tới câu "vật chỉ truyền tâm-nhân bất hội xứ", Tổ bỗng nhiên giác ngộ và từ đó truyền bá Thiền tông. Trước khi viên tịch, Tổ tự tay viết bài kệ để lại: *"Thất thập niên dư thể giới trung, Không không sắc sắc diệt dung thông, Kim triều nguyên mãn hoàn gia lý, hà tất bốn nan vấn tổ tông"* và bài Kệ truyền Pháp như sau: *"Thiết tế đại đạo, Tánh hải thanh trừng, Tâm nguyên quảng nhuận, Đức bốn từ phong..."*

Là một tăng sĩ Phật giáo, tổ Liễu Quán đóng một vai trò rất quan trọng trong đời sống nhân sinh. Ngài như vị bác sĩ chuyên khoa điều trị những căn bệnh thuộc về tâm linh cho con người, như một sứ giả của Như Lai truyền bá chánh pháp giác ngộ, giải thoát và như người Thầy giáo chuyên ngành giáo dục để ổn định kỷ cương đạo đức xã hội.

Hòa thượng Như Điển chia sẻ ngay tại Nhật bản cũng có chánh trị xen vào tôn giáo. Có phải các nhà chính trị trong quá khứ muốn kéo tôn giáo lại để ổn định chính trị?

Hòa thượng Nguyên Siêu góp ý rằng thái tử Tất Đạt Đa đã từ bỏ ngai vàng điện ngọc và trong lịch sử Phật Giáo Việt Nam cũng có những vị vua coi ngai vàng như đôi dép rách. Tinh thần siêu việt giải thoát của Đạo Phật phải vượt trên, trên hết chứ không phải ngang tăng với những gì của thế gian. Tinh thần giác ngộ của đạo Phật từ địa vị con người tiến lên địa vị giải thoát chứ không phải chỉ có thần thánh mới được giác ngộ. Đây là điểm đặc biệt của đạo Phật.

Hòa thượng Thắng Hoan chia sẻ về vấn đề chánh giáo phân ly, Đức Phật đã đề cao tinh thần Tỳ kheo bất ái vương gia, vì Tỳ kheo không lệ thuộc vào chính sự. Tổ Liễu Quán cũng như chư Tổ luôn đề cao không dẫn dắt nhân vào chính trị nhưng phải có tinh thần cố vấn chính trị. Cho nên Thiền sư Vạn Hạnh hay Ngô Chân Lưu đã giúp cho nhà vua trong những lần ngoại giao, bình định quốc gia, rồi sau đó trở về với bốn phận tu hành của mình. Tăng già luôn là gạch nối giữa triều đình và người dân. Nếu Tăng sĩ làm chính trị thì khi chế độ sụp đổ, Phật giáo phải sụp đổ theo. Cho nên Tăng già Việt Nam luôn đứng ngoài chính trị nhưng không phải là làm ngơ hay thụ động.

Hòa thượng Minh Tâm bổ sung thêm hiện nay bên Nhật và nhiều nước tại Âu Châu, tôn giáo và nhà nước phải tách ra. Tôn giáo không đi sâu vào chính trị và chính trị không đi sâu vào tôn giáo. Như trước kia, tòa thánh có ảnh hưởng rất mạnh trong chính phủ và chi phối việc điều hành quốc gia. Nhưng nhiều khi bị dẫm chân với nhau làm cho chánh phủ khó lòng giải quyết mọi quốc sự. Từ đó, chánh phủ mới

có quyết định tôn giáo phải tách rời khỏi chánh phủ.

Hòa thượng Nguyên Trí ngỏ lời tán thán nội dung buổi hội thảo rất phong phú, thực tiễn, đã giúp cho thính chúng có một kiến thức sâu rộng về hành trạng của lịch đại tổ sư. Nói tóm, Ngày Về Nguồn là ngày tri ân và tưởng nhớ công đức của chư vị Tổ sư.

Tu viện Viên Đức hôm nay thật vui nhộn như ngày Phật hoan hỉ. Mọi người ai nấy tất bật với Phật sự của mình. Trong khi tại chánh điện, chư Tăng thảo luận về Liễu Quán Tổ Sư (khoảng đại 3) thì tại trai đường khoảng 40 quý sư bà, ni trưởng và chư ni thảo luận về sự liên kết ni giới các châu cho những kế hoạch ni đoàn tương lai. Riêng tại hội trường, Hòa Thượng Bảo Lạc, Hòa thượng Tín Nghĩa ban hai thời pháp thoại đầy lợi lạc cho các Phật tử tại gia; và tại văn phòng, Đại Đức Hạnh Giới cùng họp với các đại diện Chi Hội và Ban Hướng dẫn Gia Đình Phật Tử tại Đức Quốc. Nhưng có vẻ tất bật nhất là ban trai soạn, nhà bếp. Được biết, chùa Viên Đức và Niệm Phật Đường Tam Bảo cúng dường thực phẩm ba buổi lên chư tôn đức Tăng Ni và Phật tử vào thứ Năm, ngày 15 tháng 9; Chùa Bảo Quang cúng dường thực phẩm vào thứ Sáu, ngày 16 tháng 9; chùa Viên Giác cúng dường vào thứ Bảy, ngày 17 tháng 9; chùa Linh Thửu và chùa Liên Trì cúng dường vào hai ngày 18 và 19 tháng 9. Phật tử ai nấy trông rất vui tươi hoan hỉ, gọt sắt nấu nướng như gỏi hết tấm lòng cúng dường của mình qua trăm món mỹ vị dâng lên chư tôn đức. Khu phát hành đồ chay cạnh hội trường cũng rộn ràng không kém, nào phở, bánh ướt, bánh bèo, đồ kho, gỏi, chè, bánh tiêu, bánh cháo quẩy chiên nóng tại chỗ thơm phức. Phật tử chen chân vào mua ủng hộ, thưởng thức và nói cười rộn rã thật là đông vui như lễ hội mùa xuân.

Buổi khoảng đại thứ IV cuối cùng (chiều thứ Bảy ngày 18 tháng 9) với đề tài **Thiền Phái Lâm Tế Chúc Thánh** do Thượng Tọa Hạnh Tuấn đảm trách dưới sự chủ tọa của Hòa Thượng Thông Hải và Hòa thượng Giác Sĩ. Thượng tọa trình bày như sau:

Năm 1694, phái đoàn hoằng pháp từ Trung Hoa sang Việt Nam truyền giáo, trong đó có Thiền Sư Minh Hải Pháp Bảo. Ngài vào Hội An, Quảng Nam khai sơn Chùa Chúc Thánh. Thiền sư Minh Hải là đời thứ 34 dòng phái Lâm Tế Chúc Thánh đã xuất kệ như sau: *"Minh thiết pháp toàn chơn, Ấn chơn như thị đồng..."*

Trong suốt 300 năm từ khi Thiền phái Chúc Thánh được thành lập các thế hệ Tăng nhân trong tông môn đã đóng góp rất sớm cho sự phát triển của Phật giáo Việt Nam. Đời thứ 2 gồm có bảy vị đặc pháp Tổ Minh Hải. Đời thứ 3 có các thiền sư Pháp Kiêm, Luật Oai, Minh Giác, v.v... Đời thứ 4 có Toàn Nhân, Vi Ý Quán Thông, Toàn Đăng, Bảo Nguyên, v.v... Đời thứ 5 có Chương Tư Tuyên Văn Huệ Quang, Chơn Nghĩa Liễu Tạng, v.v... Đời thứ 6 có thiền sư Vĩnh Gia... Đời thứ 7 có Chơn Giám Đạo Quang Trí Hải, Khánh Anh v.v... Ngài Trí Hải trước tác rất nhiều, nổi bật là hai tác phẩm "Quy Sơn Cảnh Sách" và "Mộng Sơn Thi Thực Khoa Nghi". Hòa thượng Khánh Anh là giáo thọ của các trường Phật học từ Miền Trung cho đến Miền Nam và Pháp Chủ Giáo Hội Tăng Già Nam Việt. Đời thứ 8 có Hòa Thượng Thích Tôn Nguyên, Thích Như Tuyên và Thích Thiện Hoa. Tiêu biểu nhất là Ngài Thiện Hoa làm Phó Chủ tịch Ủy ban Bảo Vệ Liên Phái Phật Giáo và Viện trưởng Viện Hóa Đạo. Đời thứ 9 có Hòa Thượng Phúc Hộ, Hòa Thượng Hành trụ và Hòa Thượng Quảng Đức. Hòa Thượng Quảng Đức khai sơn và trùng tu 17 ngôi chùa. Ngày 11 tháng 6 năm 1963, ngài tự thiêu phản đối chính sách kỳ thị tôn giáo, bất công xã hội của chế độ Đệ Nhất Cộng Hòa và lưu lại hậu thế một quả tim bất diệt. Hòa Thượng Huyền Quang cũng nắm giữ nhiều chức vụ quan trọng như Tổng Thư Ký, Phó Viện trưởng, Xử lý Thường vụ Viện Tăng Thống và Đệ Tứ Tăng Thống GHPGVNTN. Đó là hành trạng và sự nghiệp của dòng Thiền Phái Chúc Thánh (9 đời truyền thừa) đóng góp cho nền Phật Giáo Việt Nam.

Hòa Thượng Thăng Hoan tán thành rằng cây có cội nước có nguồn, ngoài đời lấy gia phả làm nguồn gốc. Phật Giáo lấy Hệ Phái - Tông Phái truyền thừa làm nguồn gốc.

Một Phật tử hỏi rằng con thường nghe quý Ngài nói tu sĩ là phải dẫn thân vào xã hội, nghĩa là cởi áo cà sa khoác áo chiến bào trong lúc quốc gia lâm nguy. Như vậy là nghịch hay thuận với lòng từ bi của đạo Phật?

Hòa Thượng Thăng Hoan: Từ bi không phải là thụ động. Chúng ta cởi áo cà sa, dẫn thân để dẹp loạn, đem lại bình yên cho quốc dân. Đó là hạnh nguyện từ bi đem lại an lạc cho đất nước.

Chiều thứ Bảy ngày 18 tháng 9 năm 2010 (từ 6:15g chiều đến 7:15g tối) là chương trình văn nghệ Vu Lan. Chương trình bắt đầu đầy phấn khởi với đội lân (lân mẹ, lân con) rầm rộ của Gia Đình Phật Tử Viên Đức phụ trách. Nhiều tiết mục ca hát do các Phật tử tại Đức quốc nhiệt tâm đóng góp như bài Mẹ Yêu Dấu, Múa Diều Lân Bán Trượng, Mẹ Quan Thế Âm, Hối, Cô Gái Dối Hòn và đặc sắc với màn múa "Xuân Mộng" và diễn kịch "Quà cho Mẹ", v.v... đã nói lên lòng hiếu thảo của người con Phật đối với song đường hiền tiền hay quá vãng. Đó là nét văn hóa của dân tộc Việt nói chung và Phật giáo Việt Nam nói riêng.

Cũng trong tối thứ Bảy ngày 18 tháng 9 là buổi trà đàm của chư Tăng Ni. Tại chánh điện, những ngọn nến lung linh dịu dàng tỏa hơi ấm trên những khuôn mặt của những người con Phật khắp năm châu bốn biển. Không khí thật trang nghiêm, sâu lắng và đầy tình đạo vị với sự đóng góp thơ, văn, nhạc của chư tôn đức Tăng Ni và Phật tử. Hòa thượng Như Điển khai mạc chương trình văn nghệ với bài thơ nổi tiếng "Nhớ Chùa" của Huyền Không, tiếp theo là Ký giả Thanh Huy (Việt báo) ngâm bài "Bà Mẹ Việt Nam", rồi Thượng Tọa Hạnh Tuấn ngâm bài thơ nói về Tâm sự của người anh đối với các Tăng Ni trẻ. Mọi người như vui lên khi thấy Hòa thượng Thích Thăng Hoan cũng tham gia văn nghệ với bài hát trẻ trung "Bên bờ suối mộng" hòa khúc mừng tạo ngộ do Hòa thượng sáng tác. Thính chúng cũng được thưởng thức giọng ca thanh thoát của Đại đức Viên Giác. Ni sư Giới Hương hát bài "Con đường xưa ta đi" (lời của Thầy Pháp Hòa) nói lên chí nguyện độ sanh của bậc xuất trần thượng sĩ. Gia đình Phật tử Viên Đức cũng góp vui với bài hát tập thể "Truyền tình thương cho nhau, tình càng thêm thân nhau". Rồi Thượng Tọa Bốn Đạt (Canada) ngâm thơ, đặc biệt bốn câu thơ của một Phật tử tặng Hòa thượng Như Điển rất hay:

*Con kính chúc năm đi Thầy vẫn ở
Vẫn hiền ngang như đá giữa phong ba
Như mai già xuân đến lại đơm hoa
Cho vườn đạo ngát mùi hương Phật pháp.*

Hòa Thượng Bào Lạc và Thượng Tọa Tâm Huệ cũng chia sẻ với đại chúng giọng ngâm thơ rất nghệ sĩ. Thời gian có hạn nhưng tâm tình qua thơ, văn, nhạc của chư tôn đức và Phật tử bất tận. Ngày mai mỗi người sẽ trở về trụ xứ của mình, nhưng hình ảnh của ba ngày Về Nguồn và đêm văn nghệ tâm tình thì còn lưu dấu mãi.

Sáng Chủ Nhật ngày 19 tháng 9 năm 2010 là Lễ Bế mạc và nghi thức Hiệp Kỳ Lịch Đại Tổ Sư. Thánh chúng thật cảm động khi nghe dòng tâm sự của Hòa thượng Thích Như Điển:

"Đây không phải là những thành tựu lớn, cũng không phải là thành công cụ thể nào đối với nền Phật giáo Việt Nam ở hải ngoại. Nhưng bên dưới các sinh hoạt Về Nguồn là mỗi đồng cảm tương lân giữa những người cùng chiếc áo hoại sắc, là sự thân thiết đạo vị của tinh cốt nhục Linh Sơn. Thầy-trò, huynh-đệ, tỷ-muội chúng ta, lia bỏ gia đình thân thích từ lâu, hiến mình trong chốn đạo đầy những gian lao thử thách, dẫn thân hoằng pháp giữa cuộc thế loạn động nhiều nham thạch; rời làng nước, xa chùa xưa, độc hành độc cư nơi các đạo tràng riêng biệt xa cách; mỗi năm có nhân duyên tương ngộ vài ngày với đồng đạo khắp xứ, làm sao không khỏi nhỏ lệ mừng vui, trân quý".

Hòa Thượng Minh Tâm cũng thế. Ngài thật vô cùng tha thiết khi nói lên Tâm Nguyên của Tăng Ni Sinh Hải Ngoại: *"Trong nỗ lực kiên cường và cô đơn hướng về mục tiêu tối hậu, chúng con làm sao không khỏi phải vượt qua muôn triệu chướng duyên và thử thách của thế đạo, nhân tâm. Ngoảnh trước, nhìn sau, chỉ có thầy-trò, huynh-đệ là đồng hành pháp lữ. Trong tâm cảm như vậy, chúng con không thể không nhìn nhận nhau, không thể không rơi lệ mừng vui với những ngày đoàn tụ hiếm hoi như thế này trong chuỗi dài dẫn thân hành đạo cứu đời.*

Ngày Về Nguồn đã mở ra như thế, chỉ là thời gian ngắn ngủi và tụ điểm nhỏ hẹp cho những kẻ "phát tử siêu phượng," nhưng cũng nguyện được là điểm sáng trang nghiêm của biển lớn Tăng-già".

Đạo hữu Thiện Ngộ, đại diện quý Phật Tử Viên Giác (Hannover), Viên Đức (Ravensburg) nói lên bốn phận của người Phật tử đối với Đạo pháp, Dân tộc và phát nguyện ủng hộ Ngày Về Nguồn rằng: *"tinh tấn tu học, tham gia công tác Phật sự tại Giáo hội địa phương, nhằm đóng góp công sức để tạo phương tiện cho Chư Tôn đức trong công cuộc hoằng pháp độ sinh. Luôn phát huy lý tưởng mà người Phật tử đã chọn."*

Lễ cúng hỷ kỵ Chư Lịch Đại Tổ Sư diễn ra vô cùng thành kính và trang nghiêm. Ban thỉnh sư với đoàn lân, hai kiệu hoa, long, phượng, chuông trống Bát Nhã, phách đồ liên hồi, cung thỉnh chư tôn đức từ chánh điện quang lâm lễ đài. Thật là kỳ diệu! theo dự báo thời tiết địa phương thì hôm nay trời sẽ mưa và mây mù. Vậy mà lúc thỉnh sư, cúng Tổ ngoài lễ đài thì trời quang gió mát khiến ai nấy lòng vui lên, như cảm được sự nhiệm mầu ủng hộ của chư Tổ cùng chư Hiền Thánh Tăng.

Sau phần dâng hương, lễ Phật, Hòa Thượng Tín Nghĩa thay mặt đại tăng truy tán công hạnh chư Lịch đại Tổ sư, chư tôn giác linh và chư Thánh tử đạo Phật giáo Việt Nam như sau:

*"Dựng nước yên dân - Giữ thơm sơn hà một cõi;
Hộ đạo cứu đời - Soi sáng pháp bảo mười phương...
Tinh tấn tu trì, xứng danh lương đồng cửa thiền;
Chuyên tâm nhiếp chúng, đáng mặt pháp khí nhà Không."*

Chương trình đặc sắc tiếp theo là lễ truyền trao linh vị và bình bát. Trên đài sen nghìn cánh lung linh, trăm bầu sáng ngời, trước Linh vị chư tổ "Nam Mô Tây Thiên Đông Chấn Việt Nam, Chư Quốc Độ Du Hóa, Trác Tích Truyền Giáo Khai Sơn Lịch Đại Tổ Sư Liên Tòà" và hàng ngàn con tim nóng hổi của người con Phật hướng về lễ đài, Hòa Thượng Minh Tâm, Hòa Thượng Như Điển truyền trao bình bát lại cho Hòa Thượng Tánh Thiệt, Thượng Tọa Thông Trí và Thượng Tọa Nguyên Lộc để nhận trách nhiệm tổ chức Ngày Về Nguồn lần thứ V tại chùa Thiện Minh, Lyon, Pháp Quốc trong năm 2011. Mọi người vỗ tay hoan nghênh nhiệt liệt và lòng đầy hỷ lạc hướng đến năm 2011 được gặp lại chư tôn đức, kết nối ngọn nến tình thân pháp lữ, giương cao ngọn cờ Chánh Pháp.

Sau đó là lễ trai tăng cúng dường. Ngoài tịnh tài cúng dường cho toàn thể chư tôn đức, ủng hộ một phần tiền vé máy bay cho tăng ni tài chánh khó khăn, còn có những món quà lưu niệm như một cây viết khắc: *"Ngày Về Nguồn IV, tổ chức tại Ravensburg- Đức Quốc, từ ngày 16-19 tháng 09 năm 2010"*, một cuốn sách Lịch Sử Truyền Thừa Thiền Phái Lâm Tế Chúc Thánh do Thích Như Tịnh biên soạn, cuốn Biểu đồ truyền thừa thiền phái Lâm Tế Chúc Thánh và cuốn H. C. Andersen Truyện Kể Thần Thoại, dịch giả Tâm Trí Lê Hữu Khai, Chùa Viên Giác-Đức Quốc ấn hành.

Qua sự thành tựu viên mãn của Ngày Về Nguồn, người tham dự cảm nhận được rằng dù trải qua bao thăng trầm của thời cuộc, Tăng đoàn Phật giáo vẫn giữ đúng vai trò của mình: thực hành Chánh Pháp và phổ biến Chánh Pháp đến cuộc đời là nhiệm vụ trọng yếu của Tăng già. Ngày Về Nguồn là một biểu hiện đẹp của sứ mệnh Tăng đoàn đó.

*Tiếng chuông vang thấu cõi ba ngàn
Phật pháp hoằng dương vạn ức phương
Công lao ân đức chư tăng
Lợi ích vô cùng thật khó lường.*

Tam biệt Tu viện Viên Đức với những khu vườn táo đỏ, lê xanh và cánh đồng bắp mênh mông bát ngát bình yên trên thảo nguyên Ravensburg, lòng chúng tôi thật bồi hồi, xao xuyến như lời của Hòa Thượng Thích Như Điển đã nói:

"Chúng ta sẽ tự hỏi, hoặc hỏi nhau, sẽ mang theo được gì khi rời khỏi trụ xứ này để về với bốn tự nơi những quốc gia chia cách? Có lẽ không có gì cao kỳ vĩ đại để ghi chép, báo cáo, hoặc trưng lên rầm rộ trên những trang lưới hay diễn đàn báo chí. Nhưng thâm tình pháp lữ mà chúng ta trao tặng nhau, gắn kết với nhau, dù trong thời gian ngắn ngủi của những ngày qua, chính là những gì còn lưu lại trong tâm khảm. Gần gũi với bạn lành, như đi trong sương mù, không ướt áo lập tức, chỉ dần dần thấm đậm, khó quên".

Trong cuộc sống, có những kỷ niệm, những chân tình, những cuộc hội ngộ thật vô giá và đầy ý nghĩa phải không?

Viên Đức Tự - Ravensburg, ngày 19 tháng 9 năm 2010